

## Astevaihteluttomuutta johtimen umpitavun edellä.

Sellaista esiintyy yleisesti *-ikka*-johdannaisissamme. Esimerkkejä:

*valtikka*, kirjallisuutemme vanhoja perintösanoja; kantasana on tuskin *valta*, vaan sanaa seipitettäessä on nähtävästi mielessä väikkynyt ruotsalainen esikuva, *spira* 'valtikka', jonka varsinainen merkitys on 'salko; raaka; puomi'. Virossa löytyy *valdas* : *valta* (*vallas* : *valda*) 'kaivonvipu', joka suomeksi kuuluisi *vallas* : *valtaan*. Omituista vain, että se olisi meiltä kokonaan kadonnut.

*matikka* < *made* : *mateen*.

*patikka*, *jalkapatikassa*, *pade* : *pateen* 'veneën ura rannassa', jonkun *pateilla*; *jalkapatikka* olisi niin muodoin 'jalan ura'. Kuuluisiko *pade* *pato*-sanan kanssa yhteen? Huomautan myös Teiskon ja Oriveden *Padustaipa*-leesta.

*lutikka* < *lude* : *luteen*.

*Laitikka* nimessä *Laitikkala* (Pälkäne), ehkä kantasana *\*laitio*, nimi *Laitiiala* tai *laide* : *laiteen*, esim. mäen *laide*; adjektiivi *laitimmainen*.

*Puutikkala* (Luopioinen) < *puute*, *puutteen*, vai *puutos*?

*Jutikkala* (Sääksmäki ja Valkjärvi) näyttäisi muodollisesti liittyvän *Juti* nimeen, mutta pikemmin ehkä molemmat johtuvat samasta kantasana. Olisiko tämä *jude* : *juteen*, joka Gananderilla (*judet*, *juteen*) merkitsee ohutta pitkää viipaletta, kaistaa? Renvall selittää sen 'pitkähköksi nahan viipaleeksi varsinkin härän ikeessä'.

Lisään vielä mahdolliseksi *valtikan* selitykseksi että löytyy paikannimi *Valtee* (Hattula, Tyrväntö, Kuorevesi). Näin ollen tuon vaikeutta tuottavan johtimen muodostamat sanat liittyisivät *-e* (vartalo *-ee*) suffiksiin. Olen näistä sanoista t:ri Lauri Hakulisen kanssa keskustellessani tullut yllä esitettyihin mielijohteisiin. Jos ne löytään perin huonoiksi, niin syy ei ainakaan ole tohtori Hakulisen, vaan minun.

Toimituksen luvalla lisään oikaisuvedokseen vielä seuraavan.

Sama ilmiö, jonka tapaamme *-ikka*-johdannaisissa, esiintyy myöskin *-ikko*- ja *-ikkö*-johdannaisissa:

*Putikko* (Valtimossa) kuuluu selvästi *Pudas*, *Putaan* nimen yhteyteen. *raatikko* ~ *raade*, *raateen*.

*hietikko* ~ *hieta*.

*hätikkö* ~ *hätä*.

Ominaisnimet *Laiti*, *Juti*, joissa sonantinjalkeinen *-ti-* ei ole muuttunut *-si-*:ksi, on rinnastettava sellaisen tapauksen kanssa kuin *äiti*, jonka ohella *äite* < *äitei*.

-*ikka*, -*ikko*-johtimien edellä ollut vokaali on nähtävästi heikentynyt sameaksi.

Mutta miten on suhtauduttava seuraavaan tapaukseen: *kutian* ~ *kutittaa*?

**J. J. Mikkola.**